MERIDIAN CRITIC No. 1 / 2015 (Volume 24)

Mode literare în proza italiană a ultimelor trei decenii şi trei aplicaţii pentru critica literară românească

Cătălin STURZA
Academia Română, România

Abstract: The present article is a fragment of a more elaborate study that aims to cover the evolution of the Romanian narrative fiction of the last two decades – between traditional models, international influences and the forces of the market. This article puts forward several remarks on the evolution of the Italian narrative fiction of the last 20 years, focusing on three popular and widespread forms: the historical novel, the autofiction and the proliferation of the short story. Examples are given for each of the three forms, while the presentation is framed by the critical observations on the given phenomena of the Italian literary historian Giulio Ferroni. The article also tries to answer, through comparison and appeal to the wider context, some relevant questions for the contemporary Romanian literary critics.
Keywords: Romanian narrative fiction, Italian narrative fiction, the 1990s and 2000s, Giulio Ferroni, historical novel, autofiction, short story, literary criticism.

Forma dominantă a literaturii ultimilor 20 de ani rămâne, în Italia[1], romanul: acesta împrumută, de multe ori, forma romanului-fluviu, iar productivitatea este, în cazul unor scriitori „de romane-fluviu", uimitoare. Viteza de scriere – arată istoricul şi criticul italian Giulio Ferroni[2] – e sporită, pe de o

[1] Mă refer, în acest context particular, la literatura italiană deoarece am avut ocazia să cunosc, îndeaproape, dezbaterile din jurul prozei italiene a ultimelor decenii prin intermediul unui stagiu de cercetare la Departamentul de Limbi şi Literaturi Străine şi Culturi Moderne al Universităţii din Torino – stagiu finanţat prin intermediului proiectului POSDRU menţionat în Nota de la sfârşitul lucrării.

[2] Giulio Ferroni este profesor la Universitatea La Sapienza din Roma; printre studiile sale se numără o istorie a literaturii italiene – *Storia della letteratura italiana*, vol. 1-4, Torino, Einaudi Scuola, 1991 –, două volume despre opera lui Machiavelli şi *Dopo la fine. Sulla condizione postuma della letteratura*, Torino,

BDD-A21045 © 2015 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:14 UTC)

parte, de folosirea computerului în locul maşinii de scris şi, pe de altă parte, de procedeele „copy-paste", de „aproprierea şi reciclarea de pe Internet a unor texte de origini diverse, foarte rar identificabile" (Ferroni, 2010, p. 39), reciclări care pot fi justificate, comod, prin cele trei teorii foarte la modă în literatura de azi: cea a intertextualităţii, cea a postmodernismului şi cea a combinatoricii universale.

În articolul de faţă voi urmări câteva dintre formele populare pe care le îmbracă, în ultimii 20 de ani, genul epic în literatura italiană şi voi trece în revistă câteva dintre realizările importante, pentru fiecare dintre aceste forme. În partea de concluzii a articolului voi formula un răspuns succint la două întrebări: *(1)* Se reflectă vreuna dintre aceste forme şi în literatura română? Şi *(2)* Este sau nu literatura română a ultimelor două decenii sincronizată cu cea occidentală? De asemenea, voi propune trei aplicaţii, trei moduri de a privi şi de a îngloba aceste observaţii, pentru critica literară românească.

I. New Italian Epic. Romanul istoric şi literatura „de succes"

Vedeta romanelor contemporane italiene o reprezintă romanul istoric.

> Această literatură romanescă pretinde, adesea, că povesteşte Italia, pe cea trecută, pe cea prezentă şi, poate, pe cea viitoare: prin romane istorice sau romane despre prezent, romane istorice despre prezent etc. Sub pretextul de a aduna sub acelaşi steag o vastă generaţie de naratori, cineva a inventat o etichetă, destul de bizară, dacă stăm să ne gândim bine, aceea de New Italian Epic; distorsionând, în întregime, orice posibil sens al «epicului», prin propunerea de valorizare şi de glorificare a unor texte care sunt exact la antipodul oricărei posibilităţi epice, mizând pe o scriitură neutră şi lipsită de respiraţie sau pe artificii exterioare şi repetitive. (Ferroni, 2010, pp. 39-40)

Se impune aici o scurtă paranteză despre acest New Italian Epic. Conceptul a fost propus, pentru prima dată, în 2008 de un scriitor/critic italian cunoscut sub numele de Wu Ming 1 (membru al faimoasei grupări de pe scena literară italiană intitulate Wu Ming[3]). „Noua epică italiană" ar îngloba o serie de texte scrise între 1993 şi anii 2008-2009 de diverşi autori italieni care ar avea în

---

Einaudi, 1996. În acest articol fac trimiteri, cu precădere, la cel mai recent volum al său, *Scritture a perdere. La letteratura negli anni zero*, Roma, Gius. Laterza & Figli, 2010 (titlul volumului s-ar putea traduce, aproximativ, în felul următor: *Texte de umplutură. Literatura în anii 2000*); toate traducerile din textele critice italiene citate în acest articol îmi aparţin.

[3] Wu Ming este pseudonimul unui grup de cinci autori italieni format în anul 2000, în Bologna; ei au semnat atât romane colective – precum *Q*, *54* şi *Manituana* –, cât şi romane individuale. Cel mai cunoscut, poate, dintre romanele individuale ale grupării este *Stella del mattino* (2008), semnat de Wu Ming 4, care-i are printre protagonişti pe J.R.R. Tolkien, C.S. Lewis şi Robert Graves. Semnificaţia denumirii grupării Wu Ming poate fi, în limba chineză, „anonim" sau (cu o intonaţie diferită pe prima silabă) „cinci oameni".

BDD-A21045 © 2015 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:14 UTC)

comun câteva trăsături stilistice şi tematici istorice, filosofice şi sociologice recurente: ar fi, în fapt, o formă particulară a metaficţiunii istorice. Complexitatea narativă, atitudinea „pop", care facilitează succesul comercial, prezenţa unor aşa-zise ONN-uri – Obiecte Narative Neidentificate – care nu se supun modelelor nici unui gen literar cunoscut, şi succesul comercial obţinut, în cele din urmă, în pofida complexităţii şi a prezenţei ONN-urilor sunt câteva dintre trăsăturile comune ale acestei „noi epici" care s-a bucurat, în ultimii ani, de o mare atenţie mediatică. Popularitatea curentului (numit de ziaristul Dario Olivero, în *La Repubblica*, „cel mai important curent cultural pe care şi-l aminteşte Italia de la neorealism încoace"[4]), a fost dublată şi de o critică intensă care a aşezat, deopotrivă, sub semnul întrebării atitudinea sa comercială şi valoarea estetică a voluminoaselor romane „intertextuale".

Premiile literare acordate unor astfel de romane nu sunt, neapărat, un semn al valorii romanelor; mai degrabă, vorbim despre romane care „vânează" premii şi despre un mit care bântuie, în opinia lui Giulio Ferroni, lumea editorială şi literară italiană, de câteva decenii: cel al scriitorului tânăr, care trebuie premiat. Despre romanul *La solitudine dei numeri primi* (2008), al tânărului Paolo Giordano, care a câştigat Premiul Strega în anul apariţiei sale, criticul italian crede că a reuşit să se impună prin date contextuale: autorul este un tânăr doctorand în fizică, iar romanul este produsul unei faimoase şcoli de *creative writing*.

> Romanul înaintează cu o scriitură neutră şi de plastic, fără nici un crescendo, oprindu-se asupra unor circumstanţe triviale, printre răutăţi previzibile şi dorinţe zdrobite – ale tinerilor din pătura mic-burgheză torineză. Ştiinţa n-are nici o legătură, nu devine, în nici un fel, principiul de organizare al povestirii; povestea cu numerele prime e doar o metaforă generică pentru a transmite singurătatea celor doi protagonişti. Lumea care ni se derulează prin faţa ochilor e cea pe care am mai văzut-o de multe ori, şi la cinematograf. (Ferroni, 2010, p. 43)

Lucrul cel mai interesant legat de acest roman ar fi, până la urmă, chiar titlul său. Însă titlul reprezintă numai una dintre explicaţiile succesului pe care l-a avut romanul[5] – odată cu tânărul său autor.

> Cifrele vertiginoase de vânzări pot fi puse, mai degrabă, pe baza jocului de aparenţe care emană din carte şi din jurul cărţii, unei încrengături de formule şi de clişee mediatice, extrem de superficialei disponibilităţi sentimentale, imaginii durerii „vrăjite" şi domesticite pe care o sugerează.

[4] Dario Olivero, "Libri, il romanzo politico: quattro passi nel New Italian Epic", în *repubblica.it*, 18 decembrie 2008

[5] Romanul a fost ecranizat, în 2010, de regizorul Saverio Costanzo, şi a primit două premii, Strega şi Campiello, în 2008.

BDD-A21045 © 2015 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:14 UTC)

Alături de *La solitudine dei numeri primi*, criticul citează şi alte romane ale unor tineri scriitori italieni, scrise, mai mult sau mai puţin, „după reţetă", cu un succes comercial (sau de premii) asemănător: *Occidente per principianti* (Einaudi, Torino, 2004), al lui Nicola Lagioia, şi *Venuto al mondo* (Mondadori, Milano, 2008), al lui Margaret Mazzantini.

> Texte de umplutură, aceste romane, prin caracterul lor şi chiar prin succesul lor, ne poartă departe de acea căutare a esenţialului care, singură, poate garanta supravieţuirea – veşnic problematică – a literaturii. (Ferroni, 2010, p. 50)

Un factor mai general pentru această contraselecţie e reprezentat de retragerea sau de dispariţia din joc a criticii profesioniste, al cărui loc este luat de „propaganda editorială". Este un joc cu circuit închis, o bulă susţinută de vânzări şi care susţine vânzările:

> Ziarele îşi îndreaptă atenţia spre cărţile care ies în evidenţă, mormane peste mormane, în librăriile-supermarket şi, pentru a evita disensiuni jenante, se încred, deseori, în interviuri; recenziei criticului de meserie îi este preferată, frecvent, recenzia făcută de un scriitor, solidar şi prieten, foarte adesea, cu scriitorul pe care-l recenzează; jurnalişti de o mare inteligenţă preferă să-şi îndrepte atenţia asupra cărţilor şi autorilor la modă, asupra unor « non-scriitori » care devalizează clasamentele. (Ferroni, 2010, p. 51)

II. Revenirea genului scurt

Dincolo de vitrina sclipitoare a romanelor „de succes", există şi alte „nişe" în literatura italiană, unde cei care caută producţiile valoroase ale ultimelor două decenii ar putea descoperi un teren mai fertil. Una dintre ele este cea a genului scurt – a povestirii. Cealaltă este cea a autoficţiunii.

> Mie mi se pare că forma scurtă a povestirii, privită adesea cu suspiciune de către editori, este în ziua de azi cea mai potrivită pentru a atinge fragmentaritatea şi pluralitatea experienţei, pentru a scoate la lumină sensul cu ajutorul tensiunii lingvistice şi a expresivităţii. (Ferroni, 2010, p. 67)

Genul scurt ar putea reprezenta şi un răspuns critic în faţa „zapping-ului interminabil al comunicării" şi în faţa „agresiunii sistematice a televiziunii şi a publicităţii". Lungimea relativ redusă a povestirilor ar reflecta „segmentarea realităţii cu care avem de-a face în ziua de azi, fragmentele prin care ne iese în întâmpinare acea « complexitate » pe care toţi o evocă, dar pe care nimeni nu reuşeşte s-o fixeze şi s-o definească." (*Idem*, p. 68) Totodată, forma scurtă este şi

BDD-A21045 © 2015 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:14 UTC)

cea care se adaptează, cel mai bine, obişnuinţelor de consum – şi atenţiei antrenate doar pe distanţe mici şi foarte mici – a cititorului contemporan.

Printre autorii care excelează în genul scurt se numără Pier Vittorio Tondelli (care influenţează, prin romanul *Altri libertini*, 1980, o întreagă generaţie literară; *Biglietti agli amici*, 1986, este unul dintre volumele în care sunt adunate povestirile sale), Ermanno Cavazzoni (*Vite brevi di idioti*, 1994; *Gli scrittori inutili*, 2002) şi Antonio Debenedetti (*In due*, 2008). Foarte apreciat de Ferroni este şi Sebastiano Vassali, „autor de originale romane non-« istorice », dar « de extracţie » istorică", prin *La morte di Marx* (2006) şi *Dio, il Diavolo e la Mosca nel grande caldo dei prossimi mille anni* (2008).

La nostra presenza, a lui Giovanni Martini (Fazi, Roma, 2006), e o colecţie de opt povestiri scurte marcate de „o densitate de durere care emană din orice mişcare şi din orice gest, precum un lucru care nu poate să iasă la suprafaţă până la capăt" (Ferroni, 2010, p. 71); *Dove credi di andare*, a lui Francesco Pecoraro (Mondadori, Milano, 2007), include şapte povestiri care „privesc spre degradarea şi violenţa lumii cu un soi de « luare la cunoştinţă » agresivă care pare că oţeleşte cuvintele, să le facă un instrument de o rezistenţă dureroasă, de piatră" (*idem*, pp. 72-73); tot genului scurt îi aparţine şi volumul *Questa e altre preistorie* (Le Lettere, Firenze, 2008) semnat de acelaşi Pecoraro – o colecţie de aforisme, reflecţii şi fragmente de jurnal despre „sensul din ce în ce mai marcat de suferinţă al lumii"; *Pazza e la luna*, de Silvana Grasso (Einaudi, Torino, 2007), e o colecţie de zece povestiri plasate „într-o Sicilie periferică în care se desfăşoară mici existenţe erodate, sub semnul lunii « nebune », între excentricităţi şi paradoxuri, coincidenţe ironice, fixări în obiceiuri încăpăţânat maniacale" (*idem*, p. 74).

Revenirea genului scurt ar putea să marcheze o întoarcere la sensul primar al naraţiunii. „Să fie oare vorba despre faptul că povestirea ne conduce înapoi spre sursa primară a naraţiunii? Că, dincolo de modernitatea de-acum dezagregată, [acest gen scurt] poate atinge, de mai aproape, sensul globalizării punctiforme în care suntem cu toţii captivi?" – se întreabă Giulio Ferroni (2010, p. 69).

III. Un gen popular: autoficţiunea

Foarte populară în literatura franceză, în anii 1990, autoficţiunea îşi găseşte un ecou puternic şi în literatura italiană a ultimelor două decenii. Eul romanesc nu este în întregime autobiografic, dar nu este nici în întregime ficţional – despre acest eu se poate spune că e, cel puţin parţial, unul şi acelaşi cu eul autorului „în carne şi oase". În privinţa acestei relaţii dintre cele două euri – cel romanesc şi cel al autorului „adevărat" – Giulio Ferroni scrie:

> [Eul romanesc] poate împrumuta chiar şi acelaşi nume, chiar şi evenimentele din viaţa personală a autorului, pe lângă fapte fictive care pot fi mai mult sau mai puţin ample, oscilând între o măsură minimă (o mascare pudică, mai mult

BDD-A21045 © 2015 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:14 UTC)

> mimată, a propriilor aventuri) şi o măsură maximă (mistificare inventivă, exaltare fantastică sau degradare supremă a propriului eu. (2010, p. 83)

Chiar dacă este considerată, de unii critici, drept o noutate a ultimelor trei-patru decenii[6], autoficţiunea are câteva „precedente" istorice ilustre; unul dintre acestea ar putea fi considerat romanul (sau seria romanescă în şapte volume) *În căutarea timpului pierdut* al lui Marcel Proust: eul romanesc, „Marcel", este cel al autorului real, care îşi povesteşte, însă, propria viaţă ca pe o ficţiune, intercalând multe elemente de ficţiune. În Italia, o reuşită a genului ar fi, în opinia lui Ferroni, *Fratelli d'Italia*, al lui Alberto Arbasino, din 1963 (cu două ediţii revăzute, în 1967 şi 1991).

Din ultimii ani, trei ar fi realizările mai importante de pe terenul autoficţiunii din literatura italiană.

1. *Storia naturale dei giganti* (2007), a lui Ermanno Cavazzoni, este „un studiu fictiv de «critică tematică» despre uriaşii din operele literare" – o critică tematică parodică şi răsturnată ce ia forma unei lucrări de cercetare a unui nebun pasionat, care reconstruieşte, ca şi cum ar fi reale, diverse secvenţe din romane mai mult sau mai puţin cunoscute în care apar uriaşi. Aceşti uriaşi sunt consideraţi nu personaje literare, ci „naturale", „exemplare ale unei rase care a avut energia şi splendoarea ei, dar care acum e dispărută". Munca de cercetare se împleteşte cu micile sau marile neajunsuri cotidiene ale personajului-autor şi cu o poveste de dragoste încurcată şi fără speranţă.

> Într-un dialog nebun cu literatura comică veche, prin suprapunerea acesteia cu faţetele cele mai variate ale unui prezent „minor", văzut dintr-o margine şi nu din centrul vârtejului societăţii spectacolului, Cavazzoni regăseşte înţepătura consistentă, existenţială, o critică de un comic cât se poate de autentic, acea critică întruchipată de marii comici ai secolului XX, înainte de apariţia televiziunii. (Ferroni, 2010, p. 86)

2. *La via* (2008), de Fabrizia Ramondino, e o carte care a ajuns în librării la două zile după moartea autoarei. Romanul este cronica unui loc imaginar – Acraia – pe care Giulio Ferroni îl identifică drept un oraş plasat „între sudul provinciei Lazio şi nordul provinciei Campania, între Terracina, Cassino, Sessa Aurunca, în zona în care scriitoarea se stabilise în ultimii ani". Autoarea demonstrează „excepţionala ei capacitate de a asculta viaţa locurilor, de a le auzi respiraţia lor internă, energia lor pulsantă, atracţia lor spre un posibil bine şi dezagregarea şi coruperea lor, ameninţările interne şi externe care le corodează." (Ferroni, 2010, pp. 77-78)

---

[6] Termenul *autoficţiune* a fost inventat, în 1977, de criticul şi scriitorul francez Serge Dubrovsky, pentru a defini o încrucişare între două genuri aparent contradictorii: autobiografia şi ficţiunea.

BDD-A21045 © 2015 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:14 UTC)

3. *Il contagio* (2009), al lui Walter Siti, e un roman străbătut de „un fior al sfârşitului, de o tensiune apocaliptică" (*idem*, p. 89). E o apocalipsă „sociologică şi erotică", pe care autorul se încăpăţânează să n-o recunoască şi să n-o privească în faţă, pretinzând cu încăpăţânare că viaţa pe care o reprezintă ar avea o anume „normalitate", pe care e inevitabil să ţi-o asumi.

> E un soi de investigaţie narativă a lumii periferiilor din Roma, construită prin urmărirea unor povestiri diverse care privesc locuitorii unui bloc de pe imaginara stradă Vermeer (până la urmă, nici acesta nu e un roman, ci o carte de povestiri care se întretaie). (*Ibidem*)

Dacă alţi autori, precum Pasolini, abordează subiectul periferiei dintr-o perspectivă critică, detaşându-se clar de degradarea vieţii locuitorilor, de criminalitate şi de consumerismul sumbru al tinerilor din periferii, Stiti pare că încearcă „să se adâncească, până la capăt, în degradarea inevitabilă a oamenilor şi locurilor, arborând-o ca pe o necesitate, în felul său, « apocaliptică », pe care şi-o asumă cu o ostilitate furioasă faţă de orice posibilă perspectivă a îndreptării, a ameliorării, a orientării spre noi ipoteze « umane »." (*Ibidem*) Poziţia naratorului e aceea a unui refuz clar: faţă de orice responsabilitate, de orice cale de ieşire sau soluţie, de orice ipostază alternativă a lumii.

Concluzii. Trei aplicaţii pentru critica literară românească

O privire asupra unei culturi occidentale precum cea italiană – cu o tradiţie a discursului critic academic mai îndelungată, cu o experienţă a globalizării, a consumerismului şi a literaturii „de consum" mai profundă şi, de ce nu, cu o producţie literară contemporană mai variată decât cea românească – ne poate ajuta să cercetăm, mai lucid, literatura română a ultimelor două decenii.

Iată trei posibile aplicaţii pentru critica literară românească:

i. „Textele de umplutură" sunt un simptom al literaturii de consum care e prinsă, la rândul ei, în jocul mass-media. E un capitol la care nu ar trebui să avem complexe – literatura română a ultimelor două decenii nu duce lipsă de astfel de „texte de umplutură". Critica literară poate să urmeze „valul pieţei" şi al mass-media, intrând în jocul validărilor comerciale, sau îşi poate aminti de rolul fundamental al criticii, sancţionând, când este cazul, „textele de umplutură". Un exemplu pentru cea de-a doua poziţie îl întâlnim chiar la Giulio Ferroni, când ia, aşa cum am văzut, o distanţă critică evidentă faţă de unele romane ale foarte popularilor scriitori tineri asociaţi cu aşa-numitul *New Italian Epic*.

ii. Două dintre fenomenele descrise de Giulio Ferroni – afirmarea autoficţiunii şi revenirea genului scurt, a povestirii – îşi găsesc echivalentul şi în proza românească a ultimilor 25 de ani: prin romanele unor Claudia Golea, Ionuţ Chiva, Ioana Bateica, Adrian Schiop, Dan Sociu etc. autoficţiunea devine un „gen

BDD-A21045 © 2015 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:14 UTC)

popular" printre douămiiştii noştri; iar scriitori la fel de tineri, precum Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici, Sorin Stoica sau Cătălin Mihuleac se impun, în primul rând, ca povestitori. Cel de-al treilea fenomen – cel al dominării scenei „culte" de romanul istoric (în fapt, de metaficţiuni istorice, în cea mai mare parte) şi de aşa-numitul „New Italian Epic" îl găsim, şi la noi, parte în foarte popularele artificii „de cenaclu" şi livreşti ale scriitorilor optzeciști (numiţi, mai târziu, în anumite contexte, „scriitori postmoderni") şi, parţial, în rafinarea şi perpetuarea tehnicilor optzeciste în operele unor autori nouăzeciști (cum ar fi, de pildă, în romanele lui Petru Cimpoeşu). Avem, astfel, un răspuns pentru întrebarea *(1)*.

iii. Aşadar, departe de a ne teme de vreo nouă desincronizare, putem spune că literatura română a ultimelor 25 de ani e perfect sincronizată cu fenomenele care marchează literatura occidentală a ultimelor două decenii – cu bunele şi cu relele lor (pentru „rele" – a se vedea *i.*). Avem, astfel, un răspuns pentru întrebarea *(2)*. În plus, producţiile valoroase pot apărea, în această literatură prolifică şi mediatică, din zone cu totul neaşteptate, cum este cea a prozei scurte sau a autoficţiunii. Forma scurtă a povestirii ar putea fi, în ziua de azi, cea mai potrivită pentru a reda fragmentaritatea şi pluralitatea experienţei şi pentru a se adapta, totodată, obişnuinţelor de consum ale cititorului contemporan.

Bibliografie

Cavazzoni, Ermanno, 2007, *Storia naturale dei giganti,* Milano, Guanda.
Giordano, Paolo, 2008, *La solitudine dei numeri primi*, Milano, Mondadori.
Ferroni, Giulio, 1991, *Storia della letteratura italiana*, vol. 1-4, Einaudi Scuola, Torino.
Ferroni, Giulio, 1996, *Dopo la fine. Sulla condizione postuma della letteratura*, Einaudi, Torino.
Ferroni, Giulio, 2010, *Scritture a perdere. La letteratura negli anni zero*, Gius. Laterza & Figli, Roma.
Ramondino, Fabrizia, 2008, *La via*, Torino, Einaudi.
Siti, Walter, *Il contagio*, 2009, Milano, Mondadori.

Resurse web:

Olivero, Dario, 2008, *Libri, il romanzo politico: quattro passi nel New Italian Epic*, în *repubblica.it*, 18 decembrie 2008, accesat la 8 iulie 2015, disponibil la adresa: http://www.repubblica.it/2008/10/sezioni/spettacoli_e_cultura/rubrica-libri/libri-18-dic/libri-18-dic.html .

Notă : Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului „Cultura română şi modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanţat de Uniunea Europeană şi Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanţare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077.

BDD-A21045 © 2015 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:10:14 UTC)